

Дороті жила посеред неозорих канзаських прерій на фермі в дядька Генрі та його дружини, тітки Ем.

Хатина, в якій вони мешкали, була невеличкою, бо до лісу, звідки бралася деревина, — далеко, і звозити її сюди доводилося фургоном.

Чотири стіни, долівка внизу, дах угорі — оце й усе житло. І в оцій єдиній кімнатчині стояли поіржавіла піч, шафа з посудом, стіл, дві пари стільців та два ліжка: в одному куті — велике ліжко дядька Генрі й тітки Ем, в іншому — ліжечко Дороті.

Горища не було зовсім, не було й погреба, якщо не брати до уваги підземний сковок, де б усі троє могли укритися від негоди, якби почався смерч — один із тих смерчів, що змітають геть усе на своєму шляху.

Щоб потрапити до сковку — вузької і темної ями, — слід було відкрити ляду просто посеред кімнати і спуститися драбиною вниз.

Дороті частенько стояла на порозі, озираючи тутешні краєвиди, та око її не помічало нічого, крім нудних сірезних прерій. Ані тобі деревця, ані хижки — самі лише сірі просторища від небокраю до небокраю.

Земля під палючим сонцем перетворилася на сірий потрісканий панцир. Зелена трава, випалена спекою, посіріла, як і все довкола.

Колись і їхній будиночок тішив око яскравими кольорами, але фарба від сонця давно вже потріскалася, дощі її розмили, і тепер він стояв посірілий і непоказний, як сама прерія.

Сюди на поселення тітка Ем приїхала ще молодаю і миловидою жінкою.

Але сонце з вітром змінили її до невпізнання. Вони закаламутили її блискучі очі, зробили їх серйозними та сірими. На вицвілому обличчі не залишилось і сліду від рум'яних щічок та червоних уст.

Нинішня тітка Ем радше скидалася на суху жердину; вона вже й не пам'яタла, коли востаннє усміхалася.

Відколи в них оселилася сирітка Дороті, тітка Ем не могла спокійно чути дитячого сміху. Щоразу, зачувши веселий голосок дівчинки, вона скрикувала і хапалася за серце. Її ще й досі дивувало, як це Дороті може з чого-небудь сміятися.

А дядько Генрі взагалі ніколи не сміявся. Йому доводилося працювати від зорі й до зорі — тож було просто не до сміху.

Його також не обминула сіризна цього краю, вона вкривала дядька Генрі від довгої бороди до шкарубких чобіт, і він завжди залишався серйозним, насупленим та мовчазним.

Мабуть, із часом Дороті й сама забула б, що таке сміх, і виросла б такою ж сірою, як і все навколо,

але в неї був Тото! А Тото вперто не бажав зливатися із сіриною, залишаючись чорненьким песиком із довгою шовковистою шерсткою. Він весело виблизкував крихітними чорними очицями, посадженими над гудзичком носика, і ладен був пустувати від ранку до ночі, щоб розважити Дороті.

Дівчинка дуже любила свого песика.

Але сьогодні ніхто ні з ким не забавлявся. Дядько Генрі сидів на ґанку і занепокоєно позирав на небо: нині воно було сіріше, ніж зазвичай.

Дороті, із Тото на руках, стояла на порозі та й собі дивилася на небо.

А тітка Ем мила посуд.

Здаля, із півночі, долинало приглушене завивання. І дядько Генрі, й Дороті дивилися, як пригинаються під поривами буревію високі степові трави.

А ось і на півні пронизливо засвистіло, і обернувшись на цей свист, вони побачили, як трава береться брижами під подувами зустрічного південного вітру.

Дядько Генрі підхопився мов ужалений.

— Ем, тут пахне смерчем! — гукнув він до дружини. — Я сходжу гляну до худоби. — І він пішов до обори з кіньми та коровами.

Тітка Ем облишила посуд, підійшла до дверей і з першого погляду зрозуміла, що зараз тут стане гаряче.

— Дороті! — крикнула вона. — Ану мерщій до сховку!

Раптом Тото зістрибнув з рук Дороті і сховався під ліжко. Дівчинка кинулася по нього.

Налякана до смерті тітка Ем добігла до лазу, відчинила ляду і драбиною спустилася в тісну й темну яму.

Нарешті Дороті спіймала песика і теж метнулася до отвору. Та щойно вона до нього добігла, як знадвору несамовито ревонув вітер і будинком струснуло так, що дівчинка несамохіть присіла.

А потім стала дивна річ.

Будинок двічі-тричі крутнувся на місці і став поволі відриватися від землі. Дороті навіть здалося, що вона злітає в небо, сидячи всередині повітряної кулі.

Північний і південний вітри зіткнулися простісінько над хатиною — і вона опинилася в епіцентрі смерчу.

Тут, усередині стихії, вітер майже не відчувався, але ззовні повітря з такою силою налягло на хатину, накинувшись на неї водночас із півночі та з півдня, що її просто підкинуло над землею.

Хатина підіймалася доти, поки не опинилася на самісінькому вершечку смерчового стовпа, — і той, легенько, як пір'їнку, поніс її невідь-куди.

Усередині було темно, знадвору люто завивав вітер, але дівчинку нітрохи не лякало відчуття польоту. Лише на самому початку будинок кілька разів перекрутівся, а одного разу навіть загрозливо похилився, зате тепер він легенько погойдувався, і Дороті почувалась у ньому, як немовля в колисці.

УКРАЮ ЖУВАСТИКІВ

Проте це дуже не сподобалося Тото. Песик метався по кімнаті та цявкав без угаву. Дороті ж на томість спокійно всілася на долівці та вирішила дочекатися, що буде далі.

Раптом Тото опинився надто близько біля відчиненої ляди і провалився в отвір.

Пропав песик, злякалася Дороті. Та дуже скоро в отворі показалося гостреньке собаче вухо. Високий тиск повітря під хатиною тримав песика на льоту і не давав йому впасти на землю.

Дороті поповзом дісталася діри, схопила Тото за вухо, втягнула його досередини і, від гріха подалі, зчинила ляду.

Збігала година за годиною, і поступово дівчинці вдалося перебороти страх. Проте на зміну страхові прийшло відчуття самотності, а тут ще й вітер за вивав так, що аж вуха закладало.

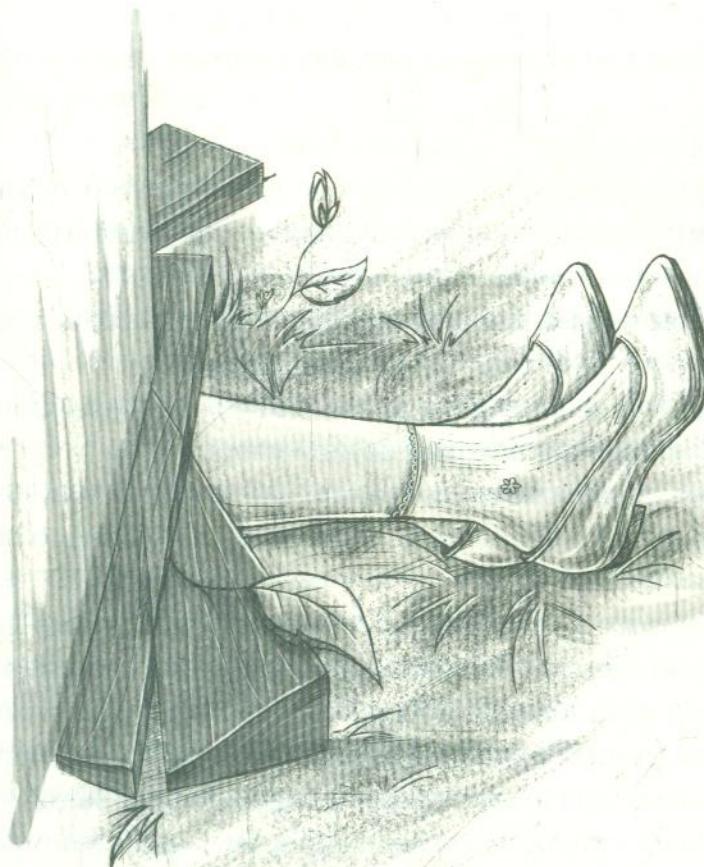
У перші хвилини польоту Дороті з тривогою думала, що буде з нею, коли хатина впаде на землю?

Та час минав, ніщо не віщувало катастрофи, і помалу вона заспокоїлася, твердо вирішивши набратися терпцю й побачити, що буде далі.

Врешті, поповзом по хиткій підлозі, дівчинка дісталася свого ліжка і лягla.

Тото поповз слідом за Дороті та примостиився біля господині.

Хатиною хитало, знадвору ревів вітер, але Дороті заплющила очі й невдовзі заснула.

Прокинулася Дороті від поштовху — такого сильного й різкого, що, якби під нею не було м'якої постелі, вона б неодмінно вдарилася.

Хатиною струснуло так, що дівчинці перехопило дух.

“Що сталося?” — подумала вона.

Тото ж тицьнувся носиком їй в обличчя і тужно завив. Дівчинка підвелася і тоді лише помітила, що будинок завмер.

Темрява розсіялася, у вікно світило яскраве сонце, і його сяйво заливало всю хатину.

Дороті зіскочила з ліжка, Тото — за нею. Вона підбігла до виходу і відчинила двері.

Від побаченого дівчинка аж зойкнула, а очі округлились від подиву. Адже нічого подібного вона ще не бачила.

Смерч опустив хатину — легко й обережно, наскільки легко й обережно може це зробити смерч, — посеред краю невимовної краси. Куди оком не кинь, усюди зеленіли буйні трави та розложисті дерева. Гілля аж угиналося від духмяних плодів.

Обабіч рівнини тяглися пагорби з чудовими квітами, а серед віття дерев і чагарів щебетали та пурхали птахи з небачено яскравим оперенням.

Трохи віддалік дзюркотів струмочок, жваво несучи блискучі води між зеленими берегами і прощось радісно нашпітуючи Дороті, яка прожила не один рік у сухих і сірих преріях.

Роздивляючись цей гарний, хоч і дивний, красвид, Дороті раптом помітила, що до неї хтось іде.

Таких дивних людей вона ще ніколи не бачила. На зріст нижчі, ніж звичайні дорослі, але й не карлики. Були ті люди десь урівень із Дороті — височенькою, як на свої літа, — але виглядали значно старшими за неї.

Незнайомців було четверо — троє чоловіків і одна жінка.

Усі зодягнені в якийсь предивний одяг. На головах стриміли, з лікоть заввишки, гостроверхі капелюхи з крисами, обвішаними дзвіночками, що дзенькотіли при ходьбі.

Чоловіки мали блакитні капелюхи, а жінка — білий. Одягнута вона була у простору білу сукню, що спадала фалдами до землі. Дрібнесенькі зірочки на сукні вигравали проти сонця, наче діаманти. На чоловіках був блакитний, у тон капелюхів, одяг і сині, до близку начищені чоботи із зібганими халявами. Двоє чоловіків мали бороди, і Дороті здалося, що вони десь одного віку з дядьком Генрі. Жінка ж виглядала значно старшою. Обличчя мала зморшкувате, волосся — біле як пух, а руhi — повільні.

Отож, Дороті стояла на порозі, а незнайомці, трохи наблизившись до хатини, зупинилися, не-

мов боячись ступити далі, і стали перешіптуватися.

Аж ось старенька в білому підійшла до Дороті, привітала її поклоном і привітно мовила:

— О, благородна Чарівнице, ми раді вітати тебе у Країні Жувастиків. Ми невимовно вдячні тобі за те, що ти вбила Лиху Чаклунку Сходу і звільнила жувастиків з-під її гніту.

Дороті слухала стареньку і не могла надивуватися.

Що мала на увазі жінка в білому, називаючи її чарівницею, і яку таку Лиху Чаклунку Сходу знищила Дороті? Вона ж була добросердою дівчинкою, за все життя і мухи не скривдила, а в тому, що смерч заніс хатину та її саму за тридев'ять земель, — ані на мізинець не було її провини.

Старенька, вочевидь, чекала відповіді, тож Дороті, старанно добираючи слова, промовила:

— Мені приємно це чути, але, боюся, сталася прикра помилка. Я нікого не вбивала.

— Ну, як не ти сама, то твоя хатина, — усміхнулася старенька, — та, зрештою, яка різниця. Поглянь-но! — вона показала рукою на ріг будинку. — Он її ноги, дивися, з-під колоди визирають.

Дороті поглянула — і з переляку глухо зойкнула. І справді, з-під нижньої колоди стирчала пара ніг у гостроносих срібних черевичках.

— Ой, матінко! Що ж я накоїла! — Дороті у розpacі сплеснула в долоні. — Мабуть, моя хатина звалилася просто їй на голову. І що ж робити?

— Тут нічого вже не вдієш, — відказала старенька напрочуд спокійно.

— То хто це був? — запитала Дороті.

— Я ж казала — Лиха Чаклунка Сходу, — пояснила жінка. — Вона вже довго гнобила жувастиків, мала їх за безправних рабів. А тепер ти їх звільнила — і вони тобі дуже вдячні.

— А хто такі жувастики? — поцікавилася дівчинка.

— Жувастики — це народ, що мешкає отут, у Східній стороні. Колись тут правила Лиха Чаклунка.

— І ви також із жувастиків? — запитала її Дороті.

— Ні, я просто приятелю з ними, а живу в Північній стороні. Коли жувастики побачили, що Лихій Чаклунці настав кінець, вони послали до мене стрижавістуна, і я відразу ж прибула сюди. Я — Чаклунка Півночі.

— Та ви що!? — не стрималася Дороті. — Ви — справжнісінька чаклунка?

— Щонайсправжнісінька, — відповіла старенька. — Я добра чаклунка, і люди мене люблять. Шкода тільки, не така могутня, як Лиха Чаклунка Сходу, інакше я б давно поклала край її пануванню.

— А я думала, чаклунки тільки злі, — зізналася дівчинка, якій було трохи ніяково сам на сам зі справжньою чарівницею.

— Ну, це зовсім не так. Усього в Країні Оз живе четверо чаклунок. Дві з них — у Північній та Південній стороні — добрі чаклунки. Я знаю це точно,